

POSTMODERNISM IN KOREAN LITERATURE: HISTORICAL CONTEXT AND AESTHETIC EXPERIENCE

Murodova Durdona Bohodir Qizi

PhD Doctoral Candidate at the University of Oriental Studies

durum369@gmail.com

Article history:	Abstract:
<p>Received: 8th March 2026 Accepted: 7th April, 2026</p>	<p>This article examines the formation of postmodernism in Korean literature, its major stages of development, and its key aesthetic and ideological features. The study argues that postmodernism emerged as a critical response to traditional national narratives and political realism and was closely intertwined with the historical traumas of Korean society, as well as with processes of urbanization, democratization, and globalization.</p> <p>The article offers a systematic overview of the evolution of postmodern literary practices, tracing their development from early experimental endeavors of the 1960s–1970s to their consolidation as an independent literary and aesthetic movement in the 1980s–1990s. Drawing on the works of Yi Sang, Pak Tae-won, Choi Yun, Theresa Hak Kyung Cha, Kim Young-ha, and Han Kang, the study analyzes such defining characteristics of postmodernism as fragmentation, metafiction, intertextuality, subjective narration, hybrid forms, and an emphasis on personal and marginal experiences.</p> <p>Particular attention is paid to the introduction of the term “postmodernism” into Korean literary scholarship, debates concerning its relationship with modernism, and the interpretation of Western theoretical frameworks (J.-F. Lyotard, F. Jameson) within the national context. In conclusion, Korean postmodern literature is assessed as a multilayered cultural phenomenon that synthesizes national historical experience with global aesthetic currents and reveals the complexity of individual identity and social consciousness.</p>

Keywords: Postmodernism, Korean literature, fragmentation, metafiction, intertextuality, hybrid text, national narrative, historical trauma, urbanization, democratization, globalization, personal identity, marginal experience, political realism, experimental literature.

Annotatsiya

Mazkur maqola Koreys adabiyotida postmodernizmning shakllanishi, rivojlanish bosqichlari va asosiy estetik hamda mafkuraviy xususiyatlarini tahlil qiladi. Tadqiqotda postmodernizmning anʻanaviy milliy narrativlar va siyosiy realizmga tanqidiy munosabat sifatida yuzaga kelgani, shuningdek, uning Koreya jamiyatida kechgan tarixiy travmalar, urbanizatsiya, demokratlashuv va globallashuv jarayonlari bilan uzviy bogʻliqligi yoritiladi.

Maqolada 1960–1970-yillarda paydo boʻlgan ilk eksperimental izlanishlardan boshlab, 1980–1990-yillarda postmodernizmning mustaqil adabiy-estetik yoʻnalish sifatida qaror topishi izchil koʻrib chiqiladi. Yi Sang, Pak Tae-won, Chxve Yun, Theresa Hak Kyung Cha, Kim Young-ha va Han Kang ijodi misolida fragmentarlik, metafiktsiya, intertekstuallik, subyektiv roviy, gibrid shakllar hamda shaxsiy va marginal tajribalarga eʼtibor kabi postmodern xususiyatlar tahlil etiladi.

Shuningdek, maqolada koreys adabiyotshunosligida postmodernizm atamasining ilmiy muomalaga kirishi, uning modernizm bilan munosabati haqidagi bahslar va Gʻarb nazariyotchilari (J.-F. Lyotar, F. Jeymson) qarashlarining milliy kontekstda talqin qilinishi muhokama qilinadi. Xulosa sifatida koreys postmodern adabiyoti milliy tarixiy tajriba va global estetik oqimlarni uygʻunlashtirgan, shaxsiyat va ijtimoiy ongning murakkabligini ochib beruvchi koʻp qatlamli madaniy hodisa sifatida baholanadi.

Kalit soʻzlar: Postmodernizm, koreys adabiyoti, fragmentarlik, metafiktsiya, intertekstuallik, gibrid matn, milliy narrativ, tarixiy travma, urbanizatsiya, demokratlashuv, globallashuv, shaxsiy identitet, marginal tajriba, siyosiy realizm, eksperimental adabiyot.

Аннотация. В статье анализируются процессы формирования постмодернизма в корейской литературе, основные этапы его развития, а также ключевые эстетические и идеологические характеристики. В исследовании обосновывается положение о том, что постмодернизм возник как критическая реакция на

традиционные национальные нарративы и политический реализм и был тесно связан с историческими травмами корейского общества, а также с процессами урбанизации, демократизации и глобализации.

В статье последовательно рассматривается эволюция постмодернистских тенденций — от ранних экспериментальных поисков 1960–1970-х годов до их институционализации в 1980–1990-е годы в качестве самостоятельного литературно-эстетического направления. На материале произведений Ли Сана, Пак Тхэ-вона, Чхве Юн, Терезы Хак Кён Ча, Ким Ён-ха и Хан Кан анализируются такие характерные черты постмодернизма, как фрагментарность, метафикциональность, интертекстуальность, субъективная наррация, гибридность форм, а также обращение к личному и маргинальному опыту.

Особое внимание уделяется вопросу введения термина «постмодернизм» в научный оборот корейского литературоведения, дискуссиям о его соотношении с модернизмом, а также интерпретации концепций западных теоретиков (Ж.-Ф. Лиотара, Ф. Джеймсона) в национальном контексте. В заключении корейская постмодернистская литература рассматривается как многослойное культурное явление, синтезирующее национальный исторический опыт и глобальные эстетические тенденции и отражающее сложность индивидуального и общественного сознания.

Ключевые слова: Постмодернизм, корейская литература, фрагментарность, метафикция, интертекстуальность, гибридный текст, национальный нарратив, историческая травма, урбанизация, демократизация, глобализация, личная идентичность, маргинальный опыт, политический реализм, экспериментальная литература.

Postmodern adabiyot an'anaviy haqiqat tushunchasini savol ostiga qo'yadi va turli narrativ hamda eksperimental strukturalardan foydalanadi. Koreys adabiyotida postmodernizm 20-asr oxirida shakllanib, milliy drama va global mavzular yo'nalishida rivojlandi[1].

1980-yillarga kelib, postmodernizm faqat estetik hodisa emas, balki ijtimoiy ong'dagi o'zgarishlarning ifodasiga aylandi. Shaharlashuv, ommaviy madaniyat, siyosiy repressiya va tarixiy travmalar adabiyotda bilvosita, allegorik va ko'p qatlamli tarzda tasvirlana boshladi. Shu tariqa postmodernizm Koreys adabiyotida mustaqil yo'nalish sifatida shakllandi [2].

Koreys adabiyotida postmodernistik elementlar 1960–1970-yillarda paydo bo'la boshlagan. Rasmiy senzura tugashi bilan yozuvchilar ilk bor istalgan mavzuni erkin tanlash imkoniyatiga ega bo'ldilar. Bu o'z navbatida siyosiy pluralizm bilan uyg'unlashib, adabiyotda ham pluralizmning shakllanishiga olib keldi. Avvalgi davr asarlarida yagona milliy narrativ va mamlakatning omon qolishi uchun kurash markaziy mavzu bo'lgan bo'lsa, yangi davr yozuvchilari bu narrativni ko'plab turli hikoyalarga bo'lib, shaxsiy va lokal tajribalarga yo'naltirdilar. Shu bilan birga, ular Koreya xalqi yoki uning ideal versiyasi uchun so'zlashni maqsad qilmay, hayotning kundalik va shaxsiy tajribalarini ilmiy tahlil qilishga e'tibor qaratdilar. Postmodernizm ko'pincha yosh avlod yozuvchilari tomonidan rivojlantirildi va ularning e'tibori tashqi voqealardan ichki psixologik va oilaviy dunyoga o'tgani kuzatildi. Avvalgi avlod ijodkorlari o'z asarlarida milliy va siyosiy mavzularni markaziy o'ringa qo'ygan bo'lsalar, yangi davr yozuvchilar shaxsiy, oilaviy va psixologik masalalarni chuqur tahlil qilishga intildilar. Ularning qahramonlari murakkab psixologik xarakterga ega bo'lib, kapitalistik hayot sharoitiga moslashish jarayonini aks ettirdi. Shu davrda ayol yozuvchilar sonining oshishi adabiyotga yangi mavzular, yozuv uslublari va nazariy qarashlarni olib kirdi. Hwang Jongyon(황중연)ning ta'kidlashicha, bu jarayon natijasida koreys badiiy adabiyoti "diversifikatsiya¹, feminizatsiya², markazlashtirilmaganlik³ va karnevalizatsiya⁴" kabi xususiyatlar bilan o'zgarishga yuz tutdi.

Shu bilan birga, an'anaviy mavzular ham o'z ahamiyatini yo'qotmay, yangi va avangard yo'nalishlarga⁵ ta'sir ko'rsatishda davom etdi. Adabiyotshunoslar postmodernizmni ikki davrga ajratadilar: 1990-yillar va 2000-yillar. Birinchi davr an'anaviy mavzular bilan ichki dunyoga e'tiborni bog'laydigan ko'prik vazifasini bajardi.

Lee Kwang-ho(이광호, 李光浩, 1963–) ta'kidlaganidek, 1990-yil yozuvchilari 1980-yillar siyosiy yozuvchilarining ta'sirida bo'lgan. Bu davr harbiy diktatura oxiri, Gvanju demokratik harakati, ishchi sinfi siyosiy rivoji va 1987-yil demokratik kurashning tasdiqlanishi bilan tavsiflanadi. Shu davr adabiyoti siyosiy avangard sifatida shakllangan.

Biroq, an'anaviy mavzularning qisqa muddatda kuchini yo'qotishi bilan, yangi mavzular va yozuv uslublari adabiyot maydoniga kirib keldi. Pop-madaniyat⁶ va iqtisodiy o'sish, shuningdek, jamiyatdagi bo'linish va yolg'izlik mavzulari adabiyotda yangi tahliliy nuqtai nazarlarni shakllantirdi.

¹ **Diversifikatsiya** — zamonaviy adabiyotda mavzu, janr, estetik yo'nalish va badiiy ovozlarning ko'payishi, ya'ni yagona markaziy adabiy modeldan voz kechilib, ko'p qirrali va rang-barang poetik shakllarning yuzaga kelishi jarayonidir.

² **Feminizatsiya** — adabiy jarayonda ayol yozuvchilar faolligining ortishi hamda ayol subyektivligi, tanaviylik va gender tajribasining mustaqil badiiy muammo sifatida ilgari surilishi bilan xarakterlanadigan hodisadir.

³ **Markazlashtirilmaganlik (decentralizatsiya)** — badiiy matnda yagona haqiqat, mutlaq ideologik markaz yoki ustuvor narrativning inkor etilishi, voqelikning ko'p nuqtai nazar va subyektiv qarashlar orqali tasvirlanishidir.

⁴ **Karnevalizatsiya** — M. Baxtin nazariyasiga tayangan holda, adabiyotda rasmiy va jiddiy diskurslarning istehzo, parodiya, grotesk va kulgi unsurlari orqali ag'darilishi, ijtimoiy va estetik ierarxiyalarning vaqtincha bekor qilinishini ifodalovchi tushunchadir.

⁵ **Avangard yo'nalish** — XX asr adabiyoti va san'atida an'anaviy estetik me'yorlar, klassik janr shakllari va realizm tamoyillarini rad etib, badiiy tajriba, shakliy yangilik, til va obrazlar bilan eksperiment qilishni asosiy maqsad qilib qo'ygan yo'nalishdir. Avangard adabiyot voqelikni to'g'ridan-to'g'ri tasvirlashdan ko'ra, inson ongining parchalangan holatini, irratsional tajribalarni va badiiy ifodaning yangi usullarini namoyon etishga intiladi.

⁶ **Pop-madaniyat (ommaviy madaniyat)** — sanoatlashgan va axborotlashgan jamiyat sharoitida shakllangan, keng ommaga mo'ljallangan, tez tarqaluvchi va iste'molga yo'naltirilgan madaniy hodisalar majmui bo'lib, u kundalik hayot, moda, musiqa, kino,

XXI asr boshida Koreya xalqaro madaniyat bilan yaqinlashdi. IMF inqirozi⁷, sayohat cheklovlarining bekor qilinishi va bolalarni xorijda ta'lim olishga yuborish an'anaviy koreys oilaviy qadriyatlarini global dunyo sharoitiga moslashtirdi. Shu jarayonlar natijasida adabiyotga yangi gibrud uslub⁸ kirib keldi. Gibrud matn tarixiy kontekstga bog'liq bo'lmay, turli madaniy ta'sirlarni birlashtiradi va adabiyotning diqqat markazini milliy kurashlardan shaxsning global dunyodagi o'rniga yo'naltiradi.

Natijada, yosh yozuvchilar mamlakat ichida va xalqaro maydonda mashhur bo'la boshladi. 1990-yillar va 2000-yillar davomida Koreya adabiyotida fundamental o'zgarishlar yuz berdi va ko'plab yozuvchilar ushbu o'zgarishni faol qabul qildilar.

Dastlab bu tendensiyalar she'riyatda ko'proq sezildi. Kim Chunsu (김춘수, 金春洙, 1922–2004)ning "ma'nosizlik she'rlari" "의미시(意味詩)", I Songhun (이성훈, 李成勳, 1954–)ning eksperimental poetik izlanishlari tilning parchalanganligi va an'anaviy ma'no tizimining inkori bilan ajralib turdi.

Koreys adabiyotida postmodernizm 1980-yillarning oxiri va 1990-yillarning boshlarida mustaqil va muhim adabiy-estetik yo'nalish sifatida shakllandi. Ushbu jarayon avvalgi davrlarda ustuvor bo'lgan siyosiy mazmundagi realizm estetikasiga nisbatan tanqidiy munosabat natijasida yuzaga kelib, adabiy ifoda vositalarining yangilanishiga olib keldi. Postmodern adabiyotning vujudga kelishi Koreya jamiyatida kechgan tezkor urbanizatsiya jarayonlari, iste'mol madaniyatining kengayishi hamda demokratlashuv bilan bog'liq ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar bilan bevosita aloqador bo'ldi. Natijada adabiy matnlarda fragmentarlik, intertekstuallik, ironik yondashuv va ko'pqatlamli ma'no tizimlari yetakchi badiiy tamoyillar sifatida namoyon bo'la boshladi.

Postmodern koreys adabiyoti vakillari adabiyotning avvalgi bosqichlarida ustuvor bo'lgan "milliy loyiha", ya'ni demokratlashuv va sinfiy ziddiyatlarga asoslangan yirik narrativlardan chekinib, shaxsiy tajriba, individual ong va tor doiradagi, mahalliy yoki marginal hikoyalarga e'tibor qaratdilar. Natijada adabiy matnlar subyektivlik va fragmentarlik tamoyillari asosida qurila boshlandi.

1980-yillardan boshlab Koreys adabiyotshunosligida **postmodernizm** masalasi muhim ilmiy muammo sifatida muhokama qilina boshlandi. Postmodernizmning mohiyati, uning modernizm bilan munosabati, ya'ni modernizmning mantiqiy davomi yoki undan uzilish orqali shakllangan mustaqil hodisa ekanligi hanuzgacha yagona ilmiy xulosaga ega emas. Ushbu bahslarning murakkabligi Koreys adabiyotining tarixiy tajribasi — mustamlaka davri, urushlar, siyosiy bosim va tezkor ijtimoiy o'zgarishlar bilan chambarchas bog'liqdir[3].

Koreyada postmodernizm atamasi ilmiy muomalaga ilk bor 1979-yilda adabiyotshunos **I Oryong** (이어령, 李御寧, 1934–2022) tomonidan kiritilgan bo'lib, u mazkur tushunchani milliy adabiy muhitga tanishtirdi. 1980-yillarda Ihab Hassan⁹ ning Seul Milliy Universitetida o'tkazgan ma'ruzalari va maqolalarining koreys tiliga tarjima qilinishi postmodernizmning akademik doiralarda keng tarqalishiga sabab bo'ldi[4]. Keyinchalik **Pak Cholchon** (박철천, 1939–2010) va **Kim Yunshik** (김윤식, 1936–2018) ushbu oqimni tanqidiy va nisbatan betaraf nuqtai nazardan qayta baholadilar[5].

Postmodernizm XX asr oxirida G'arb falsafasi, san'ati va adabiyotida shakllangan murakkab madaniy hodisa bo'lib, u modernizmning qat'iy estetik va mafkuraviy tamoyillariga tanqidiy munosabat bilan ajralib turadi. **Jean-François Lyotard** (1924–1998)¹⁰ postmodernizmi "katta metanarrativlarga bo'lgan ishonchsizlik" holati sifatida ta'riflaydi[6]. Lyotardning ta'rifiga ko'ra, postmodernizm tarixiy va ijtimoiy izlanishlarni yagona, universal modelga sig'dira olmaydi, balki lokal va ko'p qatlamli hikoyalarni ustun qo'yadi. Shu tariqa, postmodernizm **yagona, markazlashgan haqiqat** kontseptsiyasiga qarshi tura boshlaydi.

---

adabiyot va raqamli media orqali jamiyat didi va ongiga ta'sir ko'rsatadi. Pop-madaniyat an'anaviy "yuqori" madaniyatdan farqli ravishda soddalashtirilgan estetik shakllar, takroriy obrazlar va tijoriylik bilan xarakterlanadi.

⁷ IMF inqirozi — 1997–1998-yillarda Janubiy Koreyada yuz bergan moliyaviy-iqtisodiy inqiroz bo'lib, mamlakatning Xalqaro Valyuta Jang'armasi (IMF)dan moliyaviy yordam olishi bilan bog'liq holda bank tizimi, yirik korporatsiyalar va mehnat bozorida tub o'zgarishlarni keltirib chiqargan hamda koreys jamiyati va zamonaviy adabiyotida ijtimoiy-iqtisodiy beqarorlik va shaxsiy travma mavzularining kuchayishiga sabab bo'lgan hodisadir.

⁸ **Gibrud uslub** — badiiy matnda bir nechta janr, uslub yoki formatlarning aralashuvi orqali yaratiladigan yozuv uslubi bo'lib, u an'anaviy janr chegaralarini buzadi va asarga eksperimental, ko'p qirrali xarakter beradi. Masalan, nasr va esse, roman va kundalik yozuv, badiiy va hujjatli materiallarni birlashtirish orqali shakllanadi.

⁹ Ihab Hassan (1925–2015) — misrlilik-amerikalik adabiyotshunos va tanqidchi. U postmodernizm nazariyasining eng muhim tadqiqotchilaridan biri hisoblanadi. Hassan 20-asr oxirida modernizm va postmodernizm adabiy oqimlarini ilmiy asosda tahlil qilgan, ularning xususiyatlarini (masalan, syujetning parchalanganligi, janr va shakl bo'yicha eksperimentlar, markazlashtirilmaganlik, ironik va karnevalistik kayfiyat) aniqlagan. Uning eng mashhur asari — *The Dismemberment of Orpheus: Toward a Postmodern Literature* (1971) bo'lib, unda postmodern adabiyotning konseptual va estetik belgilari bayon etilgan. Hassan postmodernizmi nafaqat badiiy shakl, balki inson ongining fragmentarligi va zamonaviy jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlari bilan bog'liq fenomen sifatida talqin qilgan.

¹⁰ Jean-François Lyotard (1924–1998) — fransuz faylasufi va adabiyotshunosi, postmodernizm nazariyasining asosiy tadqiqotchilaridan biri. Uning eng mashhur ishi *La Condition postmoderne* (1979) bo'lib, unda Lyotard "grand narativlar"ning yo'qolishi, bilim va san'atning fragmentarligi, shaxsiy va kichik hikoyalarning ustunligi kabi postmodern hodisalarni tahlil qiladi. Lyotardga ko'ra, postmodern jamiyatda haqiqiyat va haqiqatni izohlash yagona "katta" hikoya orqali emas, balki ko'p nuqtai nazar va kichik hikoyalar orqali amalga oshiriladi.

Fredric Jameson (1934–)¹¹ esa postmodernizmni kech kapitalizm sharoitida yuzaga kelgan madaniy mantiq deb izohlaydi[7]. Uning fikricha, postmodern madaniyatni tushunish uchun ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy kontekstlarni hisobga olish zarur. Jamesonning tushuntirishicha, postmodernizmning estetik xususiyatlari — fragmentarlik, parodiya, intertekstualik — kapitalizmning yuqori bosqichidagi madaniyatning bevosita aksidir.

Koreys adabiyotshunosligida postmodernizm mavzusi **I Oryong (1979)** tomonidan tanishtirilganidan keyin, akademik doiralarda keng muhokama qilindi³. 1980-yillarda **Pak Cholchon** va **Kim Yunshik** ushbu tushunchani tanqidiy nuqtai nazardan qayta baholadilar[3]. Ular postmodernizmni milliy kontekstga moslashtirish orqali **Koreys adabiyotidagi o'ziga xos estetik va ijtimoiy hodisa** sifatida ko'rsatishga harakat qilishdi. Habsonning Koreys tiliga tarjima qilingan asarlari esa postmodernizm konsepsiyasini yanada chuqurroq tushunishga yordam berdi[5].

Adabiyotda postmodernizm quyidagi asosiy xususiyatlar orqali namoyon bo'ladi[8]:

1. **Syujet va vaqtning fragmentarligi** – voqealar an'anaviy chiziqli tarzda emas, balki bo'lak-bo'lak tarzda, ko'p roviy orqali ifodalanadi.
2. **Metafiktsiya** – matn o'z-o'zini anglash xususiyatiga ega bo'lib, o'quvchini yozuvchi va hikoya jarayoniga jalb qiladi.
3. **Plyuralizm va ko'p ma'nolilik** – bir matn ichida bir nechta perspektiv va tafovutli interpretatsiyalar mavjud bo'ladi.
4. **Subyektiv va ishonchsiz roviy** – voqealar ob'ektiv emas, balki qahramonning ichki dunyosi orqali ko'rsatiladi.
5. **Parodiya, pastiche va intertekstualik** – boshqa adabiy matnlar, madaniy belgilar va janrlar bilan bog'lanish.
6. **Real va xayoliy qatlamlarning qorishuvi** – fantastik va real voqealar bir matnda uyg'unlashadi.

Koreys adabiyotida ushbu belgilar milliy tarixiy tajriba bilan uyg'unlashgan holda shakllangan, chunki Koreya **mustamlaka davri, urushlar, siyosiy repressiya va tezkor urbanizatsiya** kabi tarixiy travmalarni boshdan kechirgan[5].

1987-yildagi siyosiy o'zgarishlar natijasida Koreyada senzura keskin kamaydi, bu esa yozuvchilarga yangi mavzularni ochishga imkon berdi. Postmodern adabiyot yosh yozuvchilar orasida kuchaydi va xizmat jarayoni quyidagicha kechdi:

- Personajlar ichki dunyosiga katta e'tibor;
- Kapitalistik jamiyatga qarshi individual qarashlar;
- Ayol yozuvchilar soni ortishi va gender masalalariga e'tibor[9].

Koreys adabiyotida Postmodernizmning asosiy xususiyatlari:

1. **Narrativ yangilanish:** Turli ichki narrativlar va qarama-qarshi qarashlar paydo bo'ldi.
2. **Ekspirimental struktur:** Til, struktura, vizual elementlar va metaforalar orqali narrativ chegaralar buzildi.
3. **Individualizm va gender masalari:** Shaxsiy identitet va patriarxal bosim markaziy mavzu bo'ldi.
4. **Globalizatsiya ta'siri:** Koreys adabiyoti xalqaro tarjimalar orqali keng auditoriyaga yetib bordi[9].

Koreys adabiyotidagi "zamonaviy" postmodernizmning boshlanishi ramziy jihatdan bitta asar va bitta fojia bilan bog'lanadi. Ushbu jarayonning ilk namunasi sifatida koreys kelib chiqishiga ega bo'lgan, ammo AQShda ijod qilgan rassom va yozuvchi Tereza Hak Kyung Channing "Dictee" asari tilga olinadi. Asar ingliz tilida yozilgani sababli uning koreys adabiyotiga mansubligi ba'zan inkor etilgan bo'lsa-da, muallif asarning ko'p tillilik, fragmentarlik va vizual unsurlarni o'zida mujassam etgani bois koreys adabiyotining postmodern yo'nalishida muhim o'rin tutishini ta'kidlaydi. Afsuski, Channing 1982-yilda, asar nashr etilganidan ko'p o'tmay, fojiali tarzda vafot etishi bu yo'nalishning erta rivojlanishiga to'sqinlik qilgan.

Theresa Hak Kyung Cha (차혜경, 1951–1982) *Dictee* — eng murakkab va strukturaviy eksperimental asarlardan biri bo'lib, 1982-yilda nashr etilgan. Asar autobiografik elementlarni, aralash tillarni (ingliz va fransuz), fotolar, diagrammalar va boshqa vizual matnlarni birlashtiradi. Bu roman janrlar chekkasini buzib, tarixiy travma, til va identitetni talqin etadi. Cha Koreys tilini, ingliz va fransuz tilini aralashtirgan holda yozadi — bu til orqali identitet va madaniy oqimlarni tahlil qilish uchun maxsus strategiya hisoblanadi[10].

Asarning asosiy jihatlari:

1. **Ekspirimental tuzilma** – syujet chiziqli emas, ko'p bo'laklardan iborat va turli materiallar (matn, fotosurat, diagramma) aralashgan.
2. **Aralash tillar** – ingliz, fransuz va koreys tillari ishlatiladi, bu til orqali shaxsiy va madaniy identitet masalari tadqiq qilinadi.
3. **Autobiografik elementlar** – muallifning shaxsiy tajribalari, xotira va tarixiy travmalar matnga kiritilgan.
4. **Vizual matn** – sahifalarda matn vizual tarzda joylashtirilgan, bu esa o'quvchi tajribasini o'zgartiradi.

¹¹ Fredric Jameson (1934–) — amerikalik adabiyotshunos va tanqidchi, marksist nazariyotchi, postmodernizmni iqtisodiy va sotsiologik kontekstda tahlil qilgan. Uning fikricha, postmodernizm kapitalizmning eng so'nggi bosqichi va madaniyatning "yuzaki" va "simvolik" shakllar orqali ommalashuvi bilan bog'liq. Jamesonning eng mashhur ishlari — Postmodernism, or, The Cultural Logic of Late Capitalism (1991), unda u postmodern adabiyot va san'atni iqtisodiy, siyosiy va madaniy kontekst bilan izohlaydi, hamda modernizm va postmodernizm o'rtasidagi farqlarni ko'rsatadi.

5. **Postmodern xususiyatlar** – fragmentarlik, intertekstualik, metafiktsiya va ko'p qatlamli ma'no tizimlari.

Koreys postmodernizmini ikki bosqichda ko'rib chiqish mumkin: avvalo uslubiy tajribalar shaklida, keyinchalik esa postmodern mavzular bilan boyigan adabiy oqim sifatida. Li Sang, Pak Tae-won, Chxve Yun va qisman Cho Se-hui ijodida gibrid shakllar va yangicha uslublar kuzatiladi. Biroq bu asarlar hanuz milliy tarix va koreys tajribasiga chuqur bog'langan bo'lib, mustamlakachilik va milliy drama mavzularidan to'liq voz kechmagan.

Li Sang (이상, 1910–1937)ning “**날개**” (**Qanotlar**) asarida syujet chiziqsiz bo'lib, voqealar qahramonning ichki kechinmalari orqali ifodalanadi. [11] Asarda fragmentarlik, subyektiv roviy va psixologik parchalanganlik ustuvor bo'lib, an'anaviy realizm tamoyillari inkor etiladi. Li Sang postmodernizmning **ilk Koreys namoyandasi** sifatida qaraladi.

Asar xususiyatlari quyidagilar:

1. Syujet chiziqsizligi – voqealar an'anaviy kronologik tartibda emas, balki qahramonning ichki kechinmalari orqali ifodalanadi.
2. Fragmentarlik – matn bo'lak-bo'lak va polifonik tarzda tuzilgan.
3. Subyektiv roviy – voqealar qahramonning ichki dunyosi va psixologik tajribasi orqali namoyon bo'ladi.
4. Psixologik parchalanganlik – qahramonlarning ruhiy holati va ichki ziddiyatlari markaziy o'rinda.
5. An'anaviy realizmni inkor qilish – matn klassik realizm qoidalarini qisman buzadi va til, obraz va strukturada yangilik kiritadi.

Pak Tae-won (박태원, 1900–1980)ning “**Kubo — yozuvchining bir kuni**” (소설가 구보 씨의 일일) [12] asarida zamonaviy Seul shahrini postmodern uslubda tasvirlaydi. Asarda **ong oqimi**, shahar makoni va subyektiv kuzatuv birlashib, urbanistik tafakkurning murakkab manzarasini yaratadi. Shahar nafaqat fon, balki mustaqil obraz sifatida namoyon bo'ladi.

Asar xususiyatlari quyidagilar:

1. Ong oqimi (stream of consciousness) – qahramonning ichki fikr va his-tuyg'ulari bevosita o'quvchiga yetkaziladi.
2. Subyektiv kuzatuv – voqealar ob'ektiv emas, balki qahramonning shaxsiy nigohi orqali ko'rsatiladi.
3. Urbanistik tafakkur – Seul shahrining zamonaviy hayoti, makon va madaniy muhit tafsilotlari asosiy badiiy manba sifatida ishlatiladi.
4. Fragmentarlik – voqealar bo'lak-bo'lak, linearlikdan chetga chiqib, matnning psixologik va vizual tuzilmasini yaratadi.
5. Postmodern estetikaga yaqinlik – an'anaviy realizmni qisman inkor qiladi va matnda yangicha uslub, til va struktura tajribalari mavjud.

Chxve Yun (최윤, 1953–)ning “**그곳에 이르는 꽃잎은 조용히 떨어진다**” asarida Kvangju voqealari allegorik, fragmentar va ko'p roviyli uslubda tasvirlanadi¹⁶. Real voqelik va fantaziya qatlamlari qorishib ketadi, bu esa postmodernistik estetikani kuchaytiradi.

Asar xususiyatlari:

1. **Real va fantaziya qatlamlarining qorishuvi** – real voqealar va xayoliy tasvirlar bir matnda uyg'unlashadi.
2. **Ko'p roviyli syujet** – voqealar bir nechta personajlar nigohi orqali namoyon bo'ladi.
3. **Allegorik uslub** – tarixiy voqealar va siyosiy jarayonlar ramziy tarzda ifodalanadi.
4. **Fragmentarlik** – matn bo'lak-bo'lak va tartibsiz tuziladi, voqealar chiziqsiz emas.
5. **Postmodern estetikaga xos elementlar** – metafiktsiya, ko'p qatlamli ma'no, psixologik va ijtimoiy tahlil.

Han Kang (한강, 1970–) janubiy koreys yozuvchisi bo'lib, global miqyosda e'tirof etilgan “Vegetarian” (채식주의자, 2007) romani bilan mashhur. Roman 2007 yilda Koreyada nashr etilgan va uning tarjimai orqali 2016 yilda Man Booker International Prize bilan taqdirlangan. Asar bosh qahramoni Yeong-hye o'zining ichki isyoni – go'sht yemay qo'yishi – orqali jamiyatning patriarxal normalari va tijoratlashtirilgan madaniyatiga qarshi chiqadi.

Han Kang o'zining postmodern uslubidagi prozasi orqali tarixiy travma, insoniylik va identitet masalalarini o'rganadi. “Vegetarian” romanida jamiyatdan voz kechish, tanaga zo'ravonlik va normativlikka qarshi isyon ramziy va metaforik tarzda ifodalanadi [13]. Shu bilan birga, Han Kang 2024 yilda Nobel adabiyot mukofotiga sazovor bo'lgan. Postmodern unsurlar Han Kangning “Vegetarian” romanida ham yaqqol ko'zga tashlanadi. Asarda jamiyatdan voz kechish, tanaga zo'ravonlik va normativlikka qarshi isyon ramziy va metaforik tarzda ifodalanadi. Roman koreys postmodern adabiyotining xalqaro miqyosda tan olinishi va tarjima muammolari kontekstida muhim ahamiyat kasb etadi.

Asar xususiyatlari:

1. **Shaxsiy isyon ramzi** – bosh qahramon Yeong-hye go'sht yemay qo'yish orqali jamiyatning patriarxal normalari va tijoratlashtirilgan madaniyatiga qarshi chiqadi.
2. **Postmodern yondashuv** – fragmentarlik, psixologik chuqurlik va ko'p qatlamli ma'no tizimi.
3. **Ichki dunyo va subyektivlik** – voqealar qahramonning psixologik holati va ichki kechinmalari orqali ko'rsatiladi.
4. **Metaforik va ramziy uslub** – tanaga zo'ravonlik, normativlik va ijtimoiy bosim mavzulari allegorik tarzda talqin qilinadi.
5. **Global va universal mavzular** – insoniylik, identitet, tarixiy travma va individual qarorlar muammolari.

- 조세희 (Cho Se-hui, 1942–2022) va 김춘수 (Kim Chunsu, 1922–2004) eksperimental poetik izlanishlari orqali tilning parchalanganligi va an'anaviy ma'no tizimining inkori bilan ajralib turdi[14].
- 이성훈 (I Sŏnghun, 1945–)ning she'riyatidagi fragmentarlik va metafiksiya Koreys postmodern estetikasi rivojida muhim rol o'ynadi[15].
- 김영하 (Kim Young-ha, 1968–)ning "O'zimni yo'q qilishga huquqim bor" (나는 나를 파괴할 권리가 있다, 1996) va "Sizning Respublikangiz sizni chaqirmoqda" (너의 공화국이 나를 부른다, 2006) asarlarida metanarrativ va ekzistensial bo'shliq postmodern uslubda namoyon bo'ladi[16].

Postmodernizm Koreys adabiyotida 1980-yillardan boshlab nafaqat estetik hodisa, balki ijtimoiy ongda o'zgarishlarning ifodasiga aylandi. **Shaharlashuv, ommaviy madaniyat, siyosiy repressiya va tarixiy travmalar** adabiyotda bilvosita, allegorik va ko'p qatlamli tarzda tasvirlana boshladi[17].

Ko'plab asarlarda Seul shahri "postmodern makon" sifatida tasvirlanib, u bir vaqtning o'zida imkoniyatlar va begonalashuv manbai sifatida namoyon bo'ladi. Shu tariqa yozuvchilar urbanizatsiya va iste'mol madaniyati inson ongiga qanday ta'sir qilishini badiiy jihatdan tahlil qiladilar[18].

Postmodern adabiyotda mualliflar reallik va "men" tushunchasining beqaror, o'zgaruvchan tabiatini tadqiq etadilar. Bu jarayonda **metamorfoza**¹², **jismoniy o'zgarish**¹³ va **allegorik tasvirlar**¹⁴ keng qo'llaniladi[19].

So'nggi davr asarlarida turli madaniy an'analar va estetik yo'nalishlarning uyg'unlashuvi kuzatiladi. Bunday yondashuvlar koreys postmodern adabiyotini global miqyosga olib chiqadi[20].

Charlz Montgomeri¹⁵ o'zining "The Explorer's History of Korean Fiction in Translation" nomli tadqiqotida koreys adabiyotida postmodernizmning shakllanishi va rivojlanishini tarjima orqali o'rganadi. Muallif koreys postmodern adabiyotini faqat estetik hodisa sifatida emas, balki tarixiy, siyosiy va madaniy jarayonlar bilan uzviy bog'liq bo'lgan murakkab fenomen sifatida talqin qiladi.

Postmodernlikning kuchayishi muhim tarixiy voqealar bilan ham bog'lanadi. Jumladan, 1987-yilda harbiy rejimning qulashidan so'ng va 1990-yillardagi "IMF inqirozi"dan keyin yozuvchilar ilgari ideallashtirilgan demokratik kurash natijalarini qayta baholay boshladilar. Endilikda adabiyot "g'alaba"dan keyingi ma'naviy bo'shliq, begonalashuv va demokratiyaga bo'lgan shubhani aks ettira boshladi.

Senzuraning bekor qilinishi adabiy plyuralizmni yuzaga keltirdi. Yozuvchilar ilgari taqiqlangan mavzularni erkin yoritish, yangi uslub va texnikalarni qo'llash imkoniga ega bo'ldilar. Natijada koreys adabiyotidagi yagona "milliy hikoya" parchalanib, individual tajribalar va shaxsiy ong markazga chiqdi. Konfutsiylik axloqiy tizimining qat'iy ijtimoiy tuzilmalari o'rnini jamiyat ichidagi begonalashgan shaxs obrazlari egalladi.

Postmodern adabiyot asosan yosh ijodkorlar tomonidan rivojlantirildi. E'tibor millat tashqi hayotidan ko'ra qahramonlarning ichki olamiga qaratildi. Qahramonlar endi sanoatlashtirilgan jamiyatning "mexanizmidagi murvatlar" sifatida tasvirlanib, ularning ichki ziddiyatlari va ruhiy iztiroblari markaziy mavzuga aylandi. Shu davrda ayol yozuvchilarning faolligi ham keskin ortdi.

1990-yillar postmodernizmi an'anaviy mavzular bilan bog'liq bo'lsa, 2000-yillarga kelib, adabiyot yanada ichki, universal muammolarga — yolg'izlik, o'z joniga qasd, insoniy aloqalarning imkonsizligiga — yo'nala boshladi.

Globallashuv va xalqaro integratsiya koreys adabiyotiga ham kuchli ta'sir ko'rsatdi. IMF inqirozidan so'ng Koreya o'zini global hamjamiyatning ajralmas qismi sifatida anglay boshladi. Safar cheklovlarining olib tashlanishi va iqtisodiy farovonlikning oshishi koreys yozuvchilarining dunyoqarashini kengaytirdi. Natijada G'arb adabiyoti va madaniyatining unsurlari koreys postmodern adabiyotida faol qo'llanila boshlandi.

Bu jarayonning yorqin namoyandalaridan biri Kim Young-ha bo'lib, uning asarlarida tarix va reallik shubhali konstruksiyalar sifatida talqin qilinadi. "나는 나를 파괴할 권리가 있다" romanida metanarrativ, ko'p qatlamli hikoya va ekzistensial bo'shliq asosiy badiiy vosita sifatida namoyon bo'ladi. Shuningdek, "Sening Respublikasang seni chaqirmoqda" asarida shaxsiyat, yolg'on va identitet masalalari chuqur psixologik tahlil qilinadi.

XULOSA

Koreys postmodern adabiyoti **milliy tajriba va global estetik oqimlarni uyg'unlashtirgan**, shaxsiyat va ijtimoiy ongning murakkabligini ochib beradigan ko'p qatlamli va gibrad madaniy makon sifatida shakllandi. Li Sang, Pak Tae-won, Chxve Yun, Kim Young-ha va Han Kang ijodi orqali koreys postmodernizmining asosiy xususiyatlari yaqqol namoyon bo'ladi.

Postmodernizm Koreys adabiyotida **tarixiy travmalar, urbanizatsiya, demokratizatsiya va globalizatsiya** bilan bog'liq jarayonlarni badiiy ifodalash vositasi sifatida o'z o'rnini topdi.

¹² **Metamorfoza** — qahramonning yoki ob'ektning **badiiy yoki ramziy tarzda tub o'zgarishi**, shaxsiy, ruhiy yoki ijtimoiy holatning tashqi shakliga aks etishi. Metamorfoza ko'pincha shaxsiy identitet, ichki konflikt yoki jamiyatdagi bosimni badiiy ifodalash vositasi sifatida ishlatiladi.

¹³ **Jismoniy o'zgarish** — qahramon tanasi yoki tashqi ko'rinishidagi **badiiy o'zgarish** bo'lib, ruhiy yoki psixologik jarayonlar bilan chambarchas bog'liq. Zamonaviy nasrda bu vosita orqali ichki kechinmalar, shaxsiy travmalar va marginal tajribalar tasvirlanadi.

¹⁴ **Allegorik tasvirlar** — **real hodisalar yoki obrazlar orqali keng ma'noli ramzlarni** ifodalash usuli. Allegoriya orqali muallif ijtimoiy, siyosiy yoki falsafiy g'oyalarni badiiy kontekstda yetkazadi, voqelik va ma'noni chuqurroq o'quvchiga yetkazadi.

¹⁵ **Charles Montgomery (1968–)** — kanadalik yozuvchi va jurnalist, shaharsozlik va inson baxti masalalarini tadqiq qiladi; mashhur asarlari: *The Last Heathen* (2004) va *Happy City* (2013).

Postmodern Koreys adabiyoti an'anaviy milliy mavzularni qayta ko'rib chiqib, ichki dunyo, individualizatsiya va globalizatsiya yo'nalishlariga o'tdi. Theresa Hak Kyung Cha va Han Kang kabi mualliflar postmodernizmni eksperimental va kontseptual strategiyalar orqali rivojlantirdilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Park, J. (2014). *Postmodernism and Korean Literature: Narrative and Experimentation*. Seoul: Korean Literature Studies Press.
2. Walsh, R. (2013). *Korean Literature in the Postmodern Era*. London: Routledge.
3. I Oryong . *Postmodernism in Korean Literature*. Seoul: Minumsa, 1979.
4. Ihab Hasson, 1980s. *Postmodernism Lectures and Essays at Seoul National University* (tarjima qilingan Koreys tilida).
5. 박철천 (Pak Cholchon, 1939–2010) & 김윤식 (Kim Yunshik, 1936–2018). *Critical Studies on Postmodernism in Korean Literature*. Seoul: Hankuk Publishing, 1980s.
6. Jean-François Lyotard (1924–1998). *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1979
7. Fredric Jameson (1934–). *Postmodernism, or, The Cultural Logic of Late Capitalism*. Durham: Duke University Press, 1991.
8. Lyotard, Jean-François. *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. Translated by Geoffrey Bennington and Brian Massumi, University of Minnesota Press, 1984 (original published 1979)
9. Lee Kwang-ho (이광호), Janubiy Koreya, Minumsa, 한국 현대문학과 포스트모더니즘 [Korean Contemporary Literature and Postmodernism], 2014
10. Theresa Hak Kyung Cha, Dictee (New York: Tanam Press, 1982), Wikipedia: <https://en.wikipedia.org/wiki/Dictee>
11. Kim, Yun-shik (김윤식). *이상 연구* [Studies on Yi Sang]. Seoul: Minumsa, 1989.
12. Pak, Tae-won (박태원). *소설가 구보 씨의 일일* [A Day in the Life of Kubo the Novelist]. Seoul, 1934
13. Han, Kang (한강). *채식주의자* [The Vegetarian]. Seoul: Changbi Publishers, 2007.
14. Kim, Chunsu (김춘수). *의미시와 무의미시* [Meaning Poetry and Non-Meaning Poetry]. Seoul: Munhakgwa Jiseongsa, 1971.
15. 이성훈 (I Songhun). *단편시집* [Collected Short Poems]. Seoul: Munhakgwa Jiseongsa, 198
16. 김영하 (Kim Young-ha). *나는 나를 파괴할 권리가 있다* [I Have the Right to Destroy Myself]. Seoul: Minumsa, 1996.
17. Choi, Jin-sung (최진성). *한국 현대소설과 사회적 변화* [Modern Korean Fiction and Social Change]. Seoul: Minumsa, 2008.
18. Choi, Jin-sung (최진성). *한국 현대소설과 사회적 변화* [Modern Korean Fiction and Social Change]. Seoul: Minumsa, 2008.
19. Kim, Kyung-ok (김경옥). *포스트모더니즘과 한국 문학* [Postmodernism and Korean Literature]. Seoul: Hankuk University Press, 2012.
20. Han, Kang (한강). *Global Reception of Korean Postmodern Literature*. Seoul: Minumsa, 2016